

Tunnistuspalveluiden luottamusverkoston käytännösäännöt

Liikenne- ja viestintäviraston suositus

216/2022 S

Sisältö

1	Johdanto ja käytäntöjen tarkoitus.....	3
1.1	Suosituksen versiot.....	4
2	Aiheeseen liittyvä lainsäädäntö ja määräykset.....	4
3	Määritelmät	5
4	Luottamusverkoston keskinäiset sopimukset	7
4.1	Sopijapuolet.....	7
4.2	Velvoite solmia sopimuksia	7
4.3	Tunnistuspalveluntarjoajan omalle vastuulle ja luottamusverkoston yhteistyövastuulle kuuluvat asiat	9
4.4	Tunnistusperiaatteet ja niiden muutoksista tiedottaminen	9
4.5	Tunnistuksen varmuustasot	9
4.6	Tekniset rajapinnat ja tunnistamistietojen vähimmäissisältö.....	10
4.7	Tietoturvahäiriöistä, vikatilanteista, huoltokatkoista ja muutostilanteista tiedottaminen luottamusverkostossa	10
4.7.1	Mistä tilanteista ilmoitetaan.....	10
4.7.2	Tiedottamisen käytännöt.....	11
4.7.3	Häiriö-, muutos- ja tapahtumatietojen käsittely luottamusverkostossa	12
4.7.4	Yhteistyö virhetilanteiden selvittämiseksi	12
4.7.5	Viranomaiselle tehtävät häiriöilmoitukset	13
4.8	Käytettävyys.....	13
4.9	Luottamusverkoston teknisen kokonaisuuden käyttöön liittyvät maksut.....	13
4.10	Välineiden käyttörajoitukset	14
4.11	Tavaramerkkien käyttö.....	14
4.12	Sopijapuolten keskinäinen vastuunjako ja vahingonkorvaukset.....	15
4.12.1	Vastuu sopijapuolten välillä tunnistuksen välityksessä	15
4.12.2	Vastuu ensitunnistamisen ketjutuksessa	16
4.13	Tietosuoja.....	16
4.14	Salassapito	16
4.15	Tunnistustapahtumien välittämisen tilapäinen keskeyttäminen	16
4.16	Sopimuksen päätyminen.....	17
4.17	Sopimuksen siirto	17
4.18	Riitojen ratkaiseminen.....	17
5	Käytäntöjen muuttaminen	18
6	Viitteet	18
Liite	Henkilötietojen käsittely sähköisen tunnistamisen luottamusverkostossa.....	19

1 Johdanto ja käytäntöjen tarkoitus

Nämä käytäntöännöt sekä tietosuoja koskeva liite täydentävät lakia, asetusta ja lakiin perustuvia Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien teknisiä määräyksiä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja tunnistuspalveluntarjoajien luottamusverkostosta.

Käytäntöännöt on alun perin laadittu viranomaisien ja elinkeinoelämän yhteistyönä Viestintäviraston asettamassa Tunnistaminen ja luottamuspalvelut -työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina mm. pankit, teleyritykset ja Väestötietokeskus (nykyisin Digi- ja väestötietovirasto). Nykyinen versio on laadittu Liikenne- ja viestintäviraston asettamassa luottamusverkoston yhteistoimintaryhmässä. Käytäntöännöt ovat oikeudelliselta luonteeltaan Liikenne- ja viestintäviraston suositus.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009, jäljempänä tunnistuslaki) [1] muutoksella (139/2015) säädettiin tunnistuspalveluiden luottamusverkoston muodostamisesta. Luottamusverkoston tavoitteena on edistää yleiskäyttöisten, käytettävyydeltään ja turvallisuudeltaan edistyskellisten tunnistuspalveluiden tarjontaa markkinoilla ja edistää sähköisen asiointin turvallisuutta. Verkosto mahdollistaa eri tunnistusvälineiden välittämisen asiointipalveluille yhtenäisillä teknisillä ja hallinnollisilla järjestelyillä. Luottamusverkoston hallinnollisista käytännöistä, teknisistä rajapinnoista ja hallinnollisista vastuista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016, jäljempänä luottamusverkostoasetus)[2].

Tunnistuslakiin tehtiin vuonna 2019 merkittäviä muutoksia säännöksiin (laki 412/2019), jotka koskevat luottamusverkoston toimintaa. Uudet säännökset määrittelevät aiempaa yksityiskohtaisemmin, millaiset toimitusehdot tunnistuspalvelun käyttöoikeudesta on laadittava ja millä menettelyin käyttöoikeus myönnetään. Näiden muutosten johdosta käytäntöännöt ja niiden liite on päivitetty vuonna 2022. Päivityksessä huomioitiin vuonna 2019 voimaan tulleet lainsäädäntömuutokset sekä liitteen osalta EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Käytäntöäntöjen tarkoitus on kuvata yhteiset tavoitteet, periaatteet ja toimenpiteet luottamusverkoston toiminnalle, jotta henkilö voidaan tunnistaa asiointipalveluissa luotettavasti ja tehokkaasti riippumatta siitä, miten luottamusverkoston sisällä toimivat yritykset ovat organisoineet toimintansa. Käytäntöäntöjen tarkoitus on helpottaa sopimusten tekemistä luottamusverkoston sisällä.

Käytäntöännöissä käydään yleisellä tasolla läpi eri sopimusteemoja ja kuvataan niitä koskeva keskeinen säädäntö. Käytäntöännöissä annetaan myös toimialan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella hyväksi todettuja käytäntöjä, joita voi hyödyntää sopimuksissa. Käytäntöännöt ja tietosuoja koskevan liitteen voi ottaa liitteeksi sopimukseen tai niihin voi viitata sopimuksessa. Käytäntöännöt eivät ole sisällöltään tyhjentyviä. Sopijapuolet voivat sisällyttää sopimukseen myös muita ehtoja. Sopijapuolten keskinäisissä sopimuksissa on luonnollisesti huomioitava myös muu luottamusverkoston jäsenten toimintaa ohjaava säädäntö, kuten kuluttajansuoja- ja kilpailuoikeus, jota ohjeessa ei ole säädösympäristön laajuuden vuoksi kokonaisuudessaan läpikäyty. Kuluttajansuojalain ja kilpailulain noudattamisen valvonta ei kuulu Liikenne- ja viestintävirastolle, vaan niitä valvovat Kuluttajasiames ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

1.1 Suosituksen versiot

Suositusta täydennetään ja muutetaan tarvittaessa. Tällöin suosituksen numero 216 säilyy, mutta päivämäärä vaihtuu ja vuosiluku vaihtuu tarvittaessa. Suosituksen muutetut versiot listataan seuraavaan taulukkoon

Suosituksen versio ja päivämäärä	Tehdyt muutokset
Julkaistu suositus 216/2017 S 3.4.2017	1. julkaistu versio
Korjattu suosituksen versio 216/2017 S 3.7.2017 ja ensimmäinen versio tietosuoja-liitteestä	2. julkaistu versio
Suositus 216/2022 6.6.2022 ja toinen versio tietosuojaliitteestä	3. julkaistu versio

Voimassa oleva suositus julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivulla <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/toimintamme/saantely-ja-valvonta/sahkoinen-tunnistaminen>

2 Aiheeseen liittyvä lainsäädäntö ja määräykset

Luottamusverkostoa koskevaa tunnistuslain 12 a §:ää sovellettiin ensimmäisen kerran 1.5.2017. Luottamusverkostoasetus annettiin 10.3.2016, ja myös sitä sovelletaan 1.5.2017 alkaen. EU:n eIDAS-asetukseen liittyvät muutokset tunnistuslakiin tulivat voimaan 1.7.2016, ja Viestintäviraston määräys 72/2016 M sähköisistä tunnistus- ja luottamuspalveluista annettiin 2.11.2016. Määräys korvattiin määräyksellä 72A/2018, joka annettiin 14.5.2018 sekä myöhemmin määräyksellä 72B/2022, joka annettiin 1.6.2022 (jäljempänä määräys 72 B tai M72 B) [3].

Vahvassa sähköisessä tunnistamisessa on otettava huomioon myös Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston 23.7.2014 antama nk. eIDAS-asetus (EU) 910/2014 [4]. Siinä säädetään ehdoista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot tunnustavat toisen jäsenvaltion ilmoitetun sähköisen tunnistamisen järjestelmän piiriin kuuluvat luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden sähköisen tunnistamisen menetelmät.

eIDAS-asetuksessa ja sitä tarkentavassa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1502 (jäljempänä LoA-täytäntöönpanoasetus) [5] määritellään kolme tunnistamisen varmuustasoa, jotka on huomioitu tunnistuslaissa siten, että korotettu ja korkea taso katsotaan vahvaksi sähköiseksi tunnistamiseksi. Tunnistamisen varmuustasojen lisäksi on jossain määrin huomioitava valmius rajat ylittävään tunnistamisen välittämiseen, johon liittyy komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1501 [6]. Tunnistuslain 42 c §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto ylläpitää kansallista solmupistettä eli PEPSiä (Pan-European Proxy Server). PEPS ei ole osa luottamusverkostoa.

Normien soveltamisjärjestys epäselvissä tilanteissa voidaan kuvata seuraavasti:

1. eIDAS (niissä tapauksissa, joissa soveltuu tilanteeseen) sekä mahdolliset muut asiaan liittyvät EU:n asetukset
2. Tunnistuslaki sekä mahdolliset muut asiaan liittyvät kansalliset lait
3. Valtioneuvoston luottamusverkostoasetus

4. Liikenne- ja viestintäviraston määräys 72 B
5. Tunnistuspalveluntarjoajan tunnistusperiaatteet
6. Sopimus tunnistusvälineen tarjoajan ja välityspalvelun tarjoajan välillä
7. Liikenne- ja viestintäviraston suositus luottamusverkoston käytännösäännöistä.

3 Määritelmät

Käytännösäännöissä käytettävät määritelmät perustuvat tunnustuslakiin, luottamusverkostoasetukseen ja eIDAS-asetukseen. Uusia määritelmiä on laadittu siltä osin, kuin määritelmää ei löydy säännöksistä.

Käsite	Lähde ja selitys
Asiointipalvelu	Sähköiseen tunnistamiseen luottava osapuoli
Korkea varmuustaso	Korkea varmuustaso tarkoittaa sähköisen tunnistamisen järjestelmän yhteydessä sähköisen tunnistamisen menetelmää, joka tarjoaa korkeamman luottamustason henkilön väitetyn tai esitetyn henkilöllisyyden osalta kuin korotetun varmuustason omaava sähköisen tunnistamisen menetelmä ja jota luonnehditaan suhteessa siihen liittyviin teknisiin eritelmiin, standardeihin ja menettelyihin sekä teknisiin tarkastuksiin, joiden tarkoituksena on estää henkilöllisyyden väärinkäyttö tai muuttaminen. (eIDAS-asetus art. 8.2 ja komission LoA-täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1502)
Korotettu varmuustaso	Korotettu varmuustaso tarkoittaa sähköisen tunnistamisen järjestelmän yhteydessä sähköisen tunnistamisen menetelmää, joka tarjoaa merkittävän luottamustason henkilön väitetyn tai esitetyn henkilöllisyyden osalta ja jota luonnehditaan suhteessa siihen liittyviin teknisiin eritelmiin, standardeihin ja menettelyihin sekä teknisiin tarkastuksiin, joiden tarkoituksena on vähentää merkittävässä määrin henkilöllisyyden väärinkäytön tai muuttamisen riskiä. (eIDAS-asetus art. 8.2 ja komission LoA-täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/1502)
Luottamusverkosto	Liikenne- ja viestintävirastoon ilmoituksen tehneiden tunnistuspalvelun tarjoajien verkosto. (Tunnustuslaki 2 §)
Luottamusverkoston tekninen kokonaisuus	Liikenne- ja viestintävirastoon ilmoituksen tehneiden tunnistuspalvelun tarjoajien tunnistuspalveluiden muodostama tekninen toimintaympäristö, jolla toimeenpannaan luottamusverkostoon perustuva sähköinen tunnistaminen.

Tekninen rajapinta	Rajapinta tarkoittaa tiedonsiirtoon liittyviä määrittelyjä ja toteutuksia kahden eri järjestelmän tai niiden osien välillä. (M72 B, 3.1 kohta) Teknisiä rajapintoja ovat: 1) tunnistusvälineen tarjoajien välinen rajapinta; 2) tunnistusvälineen tarjoajan ja tunnistusvälityspalvelun tarjoajan välinen rajapinta; 3) tunnistusvälityspalvelun tarjoajan ja tunnistuspalveluun luottavan osapuolen välinen rajapinta. (Luottamusverkostoasetus 1 §)
Tunnistuspalvelu	Kunkin sopijapuolen toteuttama palvelu, johon sopijapuolen asiakkaat liittyvät ja joka on yhteensopiva luottamusverkon teknisen kokonaisuuden kanssa. Sopijapuoli ylläpitää omaa tunnistuspalveluaan ja voi toimia tunnistusvälineen tarjoajana ja/tai tunnistusvälityspalveluna omille asiakkailleen. Sopijapuoli tuotteistaa ja hinnoittelee itsenäisesti luottamusverkon teknistä kokonaisuutta hyödyntävän palvelunsa asiointipalveluille sekä tekee näiden kanssa omat sopimuksensa.
Tunnistuspalvelun tarjoaja	Tunnistusvälityspalvelun tarjoajaa tai tunnistusvälineen tarjoajaa. (Tunnistuslaki 2 §)
Tunnistusperiaatteet	Tunnistuspalvelun tarjoajalla on oltava tunnistusperiaatteet, joissa määritellään tarkemmin, kuinka palveluntarjoaja täyttää tässä laissa tarkoitetut velvollisuutensa. (Tunnistuslaki 14 §)
Tunnistustapahtuma	Tapahtumaketju, jossa tunnistusvälineen haltija tunnistauteuu luottavan osapuolen palveluun (asiointipalvelu), ja asiointipalvelu käyttää yhden tai useamman sopijapuolen tunnistuspalvelua tunnistusvälineen haltijan henkilöllisyyden tai muun ominaisuuden selvittämiseen.
Tunnistusväline	eIDAS-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sähköisen tunnistamisen menetelmä eli aineellinen ja/tai aineeton kokonaisuus, joka sisältää henkilön tunnistetietoja ja jota käytetään verkkopalveluun liittyvään todentamiseen. (Tunnistuslaki 2 §)
Tunnistusvälineen haltija	Luonnollinen henkilö, jolle tunnistuspalvelun tarjoaja on sopimukseen perustuen antanut tunnistusvälineen. (Tunnistuslaki 2 §)
Tunnistusvälineen tarjoaja	Palveluntarjoaja, joka tarjoaa tai laskee liikkeelle vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä

	yleisölle sekä tarjoaa tunnistusvälinettään tunnistusvälityspalvelun tarjoajalle välitettäväksi luottamusverkostossa. (Tunnistuslaki 2 §)
Tunnistusvälityspalvelun tarjoaja	Palveluntarjoaja, joka välittää vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle. (Tunnistuslaki 2 §)
Vahva sähköinen tunnistaminen	Henkilön, oikeushenkilön tai oikeushenkilöä edustavan luonnollisen henkilön yksilöimistä ja tunnisteen aitouden ja oikeellisuuden todentamista sähköistä menetelmää käyttäen, joka täyttää eIDAS-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun korotetun varmuustason tai mainitun kohdan c alakohdassa tarkoitetun korkean varmuustason vaatimukset. (Tunnistuslaki 2 § ja eIDAS-asetus 8 art.)

4 Luottamusverkoston keskinäiset sopimukset

4.1 Sopijapuolet

Sopijapuolia voivat olla tunnistuslain 10 § ja 12 §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintäviraston vahvan sähköisen tunnistuspalvelun rekisteriin merkityt tunnistuspalvelun tarjoajat.

Käytännössä ei määritellä sopijapuolten tunnistusvälineiden haltijoiden ja asiointipalveluiden kanssa tekemien sopimusten ehtoja luottamusverkoston teknisen kokonaisuuden hyödyntämisestä.

Tunnistuspalvelun tarjoajat eli tunnistusvälineen tarjoajat ja tunnistusvälityspalvelun tarjoajat tekevät keskenään sopimuksia tunnistuksen välittämisestä luottamusverkostossa sekä ensitunnistamisen ketjuttamisesta.

4.2 Velvoite solmia sopimuksia

Luottamusverkostoasetuksen 3.1 §:n (muutettuna valtioneuvoston asetuksella 1212/2018) mukaan luottamusverkostoon kuuluva tunnistuspalvelun tarjoaja neuvottelee ja sopii tunnistuslain 12 a §:n 2 ja 4 momentissa säädetyn yhteistyövelvoitteen mukaisesti luottamusverkoston toteuttamiseksi välttämättömistä seikoista toisten tunnistuspalvelun tarjoajien kanssa.

Luottamusverkostoasetuksen 2.1 §:n 5 kohdan mukaan luottamusverkostoon kuuluva tunnistuspalvelun tarjoaja vastaa luottamusverkostossa omalta osaltaan luottamusverkostoon liittyvien 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sopimusten laatimisesta ja ylläpidosta.

Tunnistusvälineen tarjoajan on tunnistuslain 12 a §:n 2 momentin mukaan tarjottava tunnistuspalvelunsa käyttöoikeutta kaikille tunnistusvälityspalveluille välitettäväksi näiden niin halutessa (sopimuspakko) siten, että ne voivat välittää tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle. Tunnistusvälineen tarjoajan on laadittava tunnistuspalvelunsa käyttöoikeuden toimitusehdot ja käytettävä niitä tehdessään sopimuksia tunnistusvälityspalveluiden tarjoajien kanssa. Käyttöoikeuden ehtojen on oltava tunnistuslain mukaisia sekä kohtuullisia ja syrji-

mättömiä. Kohtuullisuutta ja syrjimättömyyttä arvioitaessa olennaista on, että ehtojen on kohdeltava samanlaisessa tilanteessa olevia tunnistusvälityspalvelun tarjoajia tasapuolisesti (HE 264/2018). Kuten hallituksen esityksestä HE 264/2018 ilmenee, samoja ehtoja pitäisi tarjota kaikille luottamusverkostossa, mikä tarkoittaa käytännössä vain yksien ehtojen tekemistä.

Tunnistusvälineen tarjoajan on hyväksyttävä tunnistusvälityspalvelun tarjoajan pyyntö toimitusehtojen mukaisen sopimuksen tekemisestä sekä annettava käyttö-oikeus tunnistuspalveluun viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa pyynnön tekemisestä. Tunnistusvälineen tarjoaja voi kieltäytyä sopimuksen tekemisestä ainoastaan, jos tunnistusvälityspalvelun tarjoaja toimii vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka kieltäytymiselle on muu painava peruste. Muu painava peruste olisi esimerkiksi se, että välityspalvelun tarjoaja toimii olennaisesti vastoin sen tunnistusperiaatteissa (välityspeiaatteet) määrättyä tarkoitusta (HE 264/2018). Myös muut erittäin painavat ja perustellut syyt, kuten esimerkiksi vakavat rikkeet osapuolten välisissä sopimuksissa tai pakotteet, voivat olla pätevä peruste sopimuksesta kieltäytymiseen.

Ennen sopimuksesta kokonaan kieltäytymistä tulee myös harkita, voidaanko sopimus solmia lisäämällä sopimusehtoihin osapuolten oikeuksia turvaavia mekanismeja.

Esimerkiksi jos tunnistusvälineen tarjoajalla on perusteltua syytä epäillä tunnistusvälityspalvelun maksukykyä aiemman maksulaiminlyönnin vuoksi, voidaan sopimusveloitteiden täyttämisen turvaamiseksi edellyttää kohtuullista vakuutta.

Kieltäytyessään sopimuksen solmimisesta tunnistusvälineen tarjoajan on toimittava tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Sopimuksesta kieltäytymisen perusteiden tulee olla painavia, jotta kieltäytymisperusteiden voidaan katsoa pätevästi syrjäyttävän sääntelyn lähtökohtana olevan sopimuspakon.

Sopijapuolet voivat olla yhteydessä Liikenne- ja viestintävirastoon, mikäli sopijapuoli aikoo kieltäytyä sopimuksen solmimisesta tai jos sopijapuolet eivät pääse yksimielisyyteen sopimuksen sisällöstä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi kutsua sopijapuolet neuvotteluun. Erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla. Liikenne- ja viestintävirasto ei osallistu hintaneuvotteluihin.

Viime kädessä Liikenne- ja viestintävirasto voi todeta tunnistuslakia valvovana viranomaisena valvontapäätöksellään, onko sopijapuolten menettelyssä, neuvotteluissa asettamissa ehdoissa tai vaatimuksissa joltain osin ristiriitaa sääntelystä johtuvien velvoitteiden tai toimialan käytäntöjen kanssa. Tässä suosituksessa annettuja linjauksia käytetään, jos asiasta annetaan valvontapäätös. Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa sopijapuolen päätöksellään luopumaan sääntelyn vastaisista menettelyistä ja vaatimuksista tai muista kohtuuttomista vaatimuksista, joilla ei ole perusteltua liityntää tunnistuspalvelun toteuttamiseen (tunnistuslaki 12 a §, 12 b § ja luottamusverkostoasetus 3 §). Liikenne- ja viestintäviraston päätöstä voidaan tehostaa tunnistuslain 45 §:n mukaisin pakkokeinoin. Liikenne- ja viestintäviraston valvontapäätökseen voi hakea muutosta hallinto-oikeudessa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi arvioida sopimuksesta kieltäytymistä myös kilpailulainsäädännön näkökulmasta.

Tunnistusvälityspalvelulla ei ole laissa säädettyä pakkoa välittää kaikkia tunnistusvälineitä, mutta lain tavoite on, että asiointipalveluita tarjoavat toimijat voisivat hankkia tunnistuspalvelut halutessaan vain yhdeltä tunnistusvälityspalvelulta.

Sama palveluntarjoaja voi toimia sekä tunnistusvälineen tarjoajana että tunnistusvälityspalvelun tarjoajana.

Jos tunnistusvälineen tarjoaja toimii myös tunnistusvälityspalvelun tarjoajana oman välineensä osalta eli esimerkiksi tarjoaa edelleen välinettä asiointipalvelulle vanhan sopimuksen perusteella, toiminta on välitystoimintaa. Välinettä täytyy tällöinkin tarjota välitettäväksi myös kaikille muille tunnistusvälityspalveluille, mutta toimijan ei ole pakko välittää oman tunnistusvälineensä lisäksi muita tunnistusvälineitä.

Uusi tunnistuspalveluntarjoaja voi pyytää toista tunnistuspalvelun tarjoajaa tekemään sopimuksia tunnistuslaissa, luottamusverkostoasetuksessa ja näissä käytäntönsäädöissä kuvatuilla ehdoilla, kun se on merkitty Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään tunnituslain mukaiseen rekisteriin ja kun sen tunnistuspalvelu on teknisesti valmis liitettäväksi luottamusverkoston tekniseen kokonaisuuteen. Sopimusneuvottelut voidaan aloittaa sopijapuolten halutessa myös ennen rekisteriin merkitsemistä.

4.3 Tunnistuspalveluntarjoajan omalle vastuulle ja luottamusverkoston yhteistyö- vastuulle kuuluvat asiat

Luottamusverkoston hallinnolliset vastuut on määritelty luottamusverkostoasetuksen 2 §:ssä ja tunnituslain 12 a §:ssä (erityisesti 3 ja 4 mom.).

Sopijapuolet toteuttavat yhdessä muiden tunnistuspalvelun tarjoajien kanssa luottamusverkoston teknisen kokonaisuuden, jonka kautta tunnistusvälineen haltijat voivat tunnistaautua asiointipalveluihin.

Sopijapuolet vastaavat itse luottamusverkoston tekniseen kokonaisuuteen liitettävien palvelujen kehittämisestä sekä määrittävät itsenäisesti käyttö- ja muut ehdot sekä hinnat omille asiakkailleen näiden kanssa tekemissään sopimuksissa.

4.4 Tunnistusperiaatteet ja niiden muutoksista tiedottaminen

Tunnituslain 14 §:n mukaan tunnistuspalvelun tarjoajalla on oltava tunnistusperiaatteet, joiden vähimmäisisältö määritellään lain 14.2 §:ssä.

Tunnituslain 10.3 §:n mukaan tunnistuspalvelun tarjoajan on viipymättä ilmoitettava tunnistusperiaatteissa tapahtuneista muutoksista kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolle.

Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää verkkosivuillaan rekisteriä tunnistuspalvelujen tarjoajista. Rekisterissä on linkki jokaisen tunnistuspalveluntarjoajan toimittamiin tunnistusperiaatteisiin sekä tieto päivämäärästä, jolloin tunnistusperiaatteet ovat tulleet voimaan.

Tunnistuspalveluntarjoajat toimittavat Liikenne- ja viestintävirastolle tiedon tunnistusperiaatteiden muuttamisesta, kun päätös muuttamisesta on tehty, taikka viimeistään, kun tunnistusperiaatteet on julkaistu.

4.5 Tunnistuksen varmuustasot

Tunnistusvälineen tarjoaja ja tunnistusvälityspalvelun tarjoaja voi tarjota luottamusverkostossa korotetun varmuustason tai korkean varmuustason tunnistuspalvelua tai molempia.

Välittäessään tunnistustapahtuman tunnistusvälityspalvelu yksilöi tunnistusvälineen tarjoajalle, kumman varmuustason tunnistusta pyydetään. Asiointipalvelu

ratkaisee tunnistustason ja pyytää sen tasoista välityspalvelua. Korotetun varmuustason tunnistus voidaan toteuttaa myös korkean varmuustason tunnistuspalvelulla.

4.6 Tekniset rajapinnat ja tunnistamistietojen vähimmäissisältö

Luottamusverkoston tekniset rajapinnat on määritelty luottamusverkostoasetuksen 1.1 §:ssä. Asetuksen 1.2 §:n mukaan luottamusverkostoon kuuluvan tunnistuspalvelun tarjoajan on tarjottava 1 momentin 1 kohdassa (tunnistusvälineen tarjoajien välinen rajapinta) ja 2 kohdassa (tunnistusvälineen tarjoajan ja tunnistusvälityspalvelun tarjoajan välinen rajapinta) tarkoitetuissa rajapinnoissa kummassakin vähintään yhtä yleisesti käytetyn standardin mukaista teknistä rajapintaa.

Luottamusverkostossa välitettävät vähimmäistiedot on määritelty Liikenne- ja viestintäviraston määräyksen 72 B 12 kohdassa.

Määräyksen 72 B mukaan tunnistusvälineen tarjoaja, tunnistusvälityspalvelun tarjoaja ja asiointipalvelun tarjoaja sopivat keskenään niiden välisten rajapintojen muista kuin tässä määräyksessä säädetyistä ominaisuuksista ja käytettävästä protokollasta (14.2 kohta).

Tunnistuspalvelun käyttöoikeuden toimitusehdoissa määritellään saatavilla olevat tekniset rajapinnat. Sopijapuolten tulee sopia, mitä määriteltyjä rajapintoja ne käyttävät. Määräyksen 72 B Perustelut ja soveltaminen -muistiossa [3] suositellaan, että luottamusverkostossa käytetään SAML 2.0- tai Open ID Connect -protokollaa ja näiden kansallisesti laadittuja profiileja, jotka Liikenne- ja viestintävirasto on julkaissut erillisinä suosituksina [7][8].

Sopijapuolet voivat vapaasti sopia myös muista rajapinnoista, kunhan se ei estä muita luottamusverkoston jäseniä toimimasta määritellyillä rajapinnoilla. Tällöin edellytetään luottamusverkostossa määriteltyjen rajapintojen syrjimätöntä kohtelua suhteessa muihin tarjottaviin rajapintoihin. Muiden rajapintojen käyttöönotosta on suositeltavaa tiedottaa luottamusverkoston yhteistoimintaryhmälle.

4.7 Tietoturvahäiriöistä, vikatilanteista, huoltokatkoista ja muutostilanteista tiedottaminen luottamusverkostossa

4.7.1 Mistä tilanteista ilmoitetaan

Tunnistuspalvelun tarjoajan tulee tunnistuslain 16.1 §:n mukaisesti *salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä tunnistuspalveluunsa luottaville osapuolille, tunnistusvälineiden haltijoille, muille luottamusverkostossa toimiville sopimuspuolilleen sekä Liikenne- ja viestintävirastolle palvelun toimivuuteen, tietoturvaan tai sähköisen henkilöllisyyden käyttöön kohdistuvista merkittävästä uhkista tai häiriöistä.*

Tunnistuspalvelun tarjoaja voi lisäksi tunnistuslain 16.2 §:n nojalla salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa kaikille luottamusverkoston jäsenille 1 momentissa tarkoitetuista uhkista ja häiriöistä sekä palvelun tarjoajista, joiden on syytä epäillä tavoittelevan oikeudetonta taloudellista hyötyä, antavan merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja tai käsittelevän henkilötietoja lainvastaisesti.

Luottamusverkostoasetuksen 2.1 §:n 4 kohdan mukaan *luottamusverkostoon kuuluva tunnistuspalvelun tarjoaja vastaa luottamusverkostossa omalta osaltaan ilman aiheetonta viivästystä tapahtuvasta tiedottamisesta muille luottamusverkostoon kuuluville tunnistuspalvelun tarjoajille häiriöistä tai tietoturvauhkista, jotka vaikuttavat näiden palveluihin, sekä häiriötilanteiden selvittämisestä luottamusverkostossa.*

Ilmoitusvelvollisuus luottamusverkoston toimijoiden välillä koskee tietoturvaaukia ja -häiriöitä, toimivuuteen vaikuttavia vikatilanteita ja huoltokatkoja sekä muutostilanteita, joista voi aiheutua katkos tai häiriö. Ilmoituskynnystä määriteltäessä on huomioitava häiriön, uhkan tai muutoksen mahdollinen vaikutus toisen luottamusverkoston toimijan palveluun.

Esimerkiksi tietoturvaaukka, kuten ohjelmiston haavoittuvuus, käynnissä oleva phishing-kampanja tai palvelunestohyökkäys on hyvä ilmoittaa matalalla kynnyksellä, jotta muut toimijat voivat ennakoida tilannetta. Toimivuuden vikatilanteet täytyy ilmoittaa ainakin, jos ne vaikuttavat sopijapuolten palveluihin.

Toimitusehdoissa tulee olla tiedot siitä, miten huolto- ja muutostöistä kuten huoltokatkoista ilmoitetaan etukäteen tai että huoltakatkoilla on etukäteen määritelty aikataulu. Tunnistuspalveluun tehtävistä muutostöistä on suositeltavaa sopia ilmoitettavaksi kuten huoltakatkoista sen mukaan, millainen riski niissä on katkoksen tai häiriön syntymiselle tai ennakoimattomalle vaikutukselle muihin luottamusverkoston toimijoihin. Huolto- ja muutostilanteet ovat tyypillisesti omiaan aiheuttamaan katkoja.

Sopijapuolten on hyvä sopia tietoturvaaukien ja -häiriöiden, vikatilanteiden ja huoltokatkosten tiedottamisesta, jotta muut luottamusverkoston toimijat voivat ennakoida tilanteita ja tehdä osaltaan tarvittavat varautumis- tai korjaustoimenpiteet.

4.7.2 Tiedottamisen käytännöt

Sopijapuolten tulee sopia ilmoitusten toimittamismenettelyistä kuten yhteyshenkilöistä, viestintäkanavista ja ilmoitusajoista. Viestintäkanavien tulee olla tietoturvalisia.

Sopijapuolet voivat sopia, että yhteystiedot häiriöilmoituksia varten jaetaan (myös) luottamusverkoston yhteisessä, yhteisesti ylläpidetyssä tätä tarkoitusta varten rajatussa koosteessa.

Ilmoitusajat on syytä suhteuttaa ongelman luonteeseen, vakavuuteen, laajuuteen ja vaikutuksiin. Hyvä käytäntö on ilmoittaa:

- tietoturvaaukasta ja häiriöstä, kuten tietomurrosta, laajasta palvelunestohyökkäyksestä, tietoturvaaukasta, väärälle henkilölle myönnetystä sähköisestä tunnistusvälineestä ja vastaavista tunnistusjärjestelmän eheyden vaarantavista tilanteista, välittömästi sen tultua tietoon, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa,
- tietoturvahäiriöstä tai -uhkasta, kuten tietomurrosta, joka vaarantaa henkilötietojen luottamuksellisuuden, välittömästi sen tultua tietoon, kuitenkin viimeistään 48 tunnin kuluessa,
- vikatilanteesta, joka häiritsee palvelun käytettävyyttä, mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on havaittu, sekä
- huoltokatkosta ja muutostyöstä viimeistään viikkoa etukäteen tai jos työ on tiedossa myöhemmin, viimeistään, kun työ on tiedossa.

Luottamusverkoston yhteistoimintaryhmän puitteissa voidaan laatia yhteisiä viestintäkäytäntöjä noudatettavaksi luottamusverkostossa erilaisissa uhka- ja häiriötilanteissa. Niiden noudattaminen on vahvasti suositeltavaa. Toimitusehdoissa voidaan määrätä yhteisten viestintäkäytäntöjen noudattamisesta.

4.7.3 Häiriö-, muutos- ja tapahtumatietojen käsittely luottamusverkostossa

Tunnistuslain 12 b §:n 5 momentin mukaan *tunnistuspalvelun tarjoaja saa käyttää 16 §:n nojalla saatuja toista tunnistuspalvelun tarjoajaa koskevia tietoja vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on tunnistuspalvelun tarjoajalle annettu. Tietoja saavat tunnistuspalvelun tarjoajan palveluksessa käsitellä ainoastaan ne, jotka tarvitsevat tietoja välttämättä työssään. Tietoja on muutoinkin käsiteltävä siten, ettei toisen tunnistuspalvelun tarjoajan liikesalaisuuksia vaaranneta.*

Edellä kuvatut periaatteet häiriöiden ilmoittamisesta koskevat vain luottamusverkoston sisäistä tiedonvaihtoa. Sopijapuolilla ei ole oikeutta luovuttaa asiointipalveluille tai tunnistusvälineen haltijoille tai muille kolmansille osapuolille luottamuksellista tietoa, jonka ne ovat saaneet luottamusverkoston jäsenenä.

Asiointipalveluille tai julkisuuteen voidaan välittää muiden luottamusverkoston toimijoiden osalta vain yleisluonteista tietoa siitä, että palvelu ei ole käytettävissä.

Sopijapuolet voivat sopia siitä, että ne tiedottavat toistensa puolesta häiriötilanteista asiointipalveluille tai yleisölle ja esimerkiksi siitä, että ne toimittavat ja yksilöivät keskinäisen ilmoituksen yhteydessä, mitä tietoa asiointipalveluille tai yleisölle voi antaa. Tällöin on otettava kuitenkin huomioon ilmoitusvelvollisuutta koskeva pakottava lainsäädäntö, kuten tunnustuslain 16 § ja tietosuoja-asetus.

Sopijapuolten keskinäisellä salassapidolla ei saa olla haitallista vaikutusta kuluttajan oikeuteen saada tietoa siitä, kenen toimijan puoleen kuluttaja voi kääntyä vedotakseen laillisiin oikeuksiinsa.

4.7.4 Yhteistyö virhetilanteiden selvittämiseksi

Luottamusverkostoasetuksen 2.1 §:n 4 kohdan mukaan *luottamusverkostoon kuuluva tunnistuspalvelun tarjoaja vastaa luottamusverkostossa omalta osaltaan ilman aiheutonta viivästystä tapahtuvasta tiedottamisesta muille luottamusverkostoon kuuluville tunnistuspalvelun tarjoajille häiriöistä tai tietoturvauhkista, jotka vaikuttavat näiden palveluihin, sekä häiriötilanteiden selvittämisestä luottamusverkostossa.*

Tunnistuslain 24.5 §:n mukaan *tunnistuspalvelun tarjoaja saa käsitellä tallennettuja tietoja ainoastaan palvelun toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, laskutusta varten, omien oikeuksiensa turvaamista varten riitatilanteissa, väärinkäytöstilanteiden selvittämisessä sekä tunnistuspalvelua käyttävän palveluntarjoajan tai tunnistusvälineen haltijan pyynnöstä. Tunnistuspalvelun tarjoajan on tallennettava tieto käsittelyn ajankohdasta, syystä ja käsittelijästä.*

Sopijapuolet toimivat yhteistyössä tunnistamistapahtumiin liittyvien virhetilanteiden ja väärinkäytösten selvittämiseksi. Selvittämismenettely akuuteissa tietoturva-häiriöissä tai vikatilanteissa eroaa jälkikäteisestä virheiden tai väärinkäytösten selvittämisestä. Sopijapuolten on hyvä sopia vähintään yhteystiedoista virhe- ja väärinkäytöstilanteiden selvittämisessä, jos tiedot eroavat akuuttien tilanteiden hoitamisesta.

Esimerkiksi selvitettäväksi voi tulla tilanne, jossa henkilöllä on sekä oikeita että vääriä tunnistusvälineitä, koska hänet on ensitunnistettu toisia välineitä varten oikein ja toisia varten virheellisesti. Väärät tunnistusvälineet pitäisi pystyä saamaan pois henkilöltä siten, että pystytään säilyttämään oikeat tunnistusvälineet edelleen voimassa. Pelkkä henkilötunnukseen pohjautuvat tunnistusvälineiden sulkeminen ei toimi tällaisessa tilanteessa, vaan tarvitaan koko luottamusverkoston yhteistyötä.

4.7.5 Viranomaiselle tehtävät häiriöilmoitukset

Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävistä häiriöilmoituksista säädetään tunnustuslain 16.1 §:ssä ja niistä määrätään tarkemmin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksessä 72 B, sen 11 kohdassa. Määräyksen perusteluissa annetaan soveltamisohjeita ilmoittamisesta. Viraston verkkosivuilla on sähköinen lomake häiriöilmoituksen tekemistä varten.

Liikenne- ja viestintävirasto käsittelee saamiensa häiriöilmoitusten tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti. Julkisuuslain 24.1 §:n mukaan mm. liikesalaisuudet ja verkkoturvallisuutta koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen edellyttää aina asianosaisen kuulemista ja suostumusta tai laissa säädettyjen luovutusperusteiden täyttymistä ja asia on intressiristiriitatilanteessa ratkaistava valituskelpoisella hallintopäätöksellä.

4.8 Käytettävyys

Tunnistuslaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei säädetä tai määrätä erityisiä vaatimuksia palvelun käytettävyydelle lukuun ottamatta sulkupalvelua koskevaa tunnustuslain 25.2 §:n vaatimusta, jonka mukaan *tunnistusvälineen tarjoajan on tarjottava mahdollisuus tehdä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus milloin tahansa*.

Tunnustuslain 12 b §:n 5 kohdan mukaan toimitusehdoissa on kuvattava tarjottu palvelutaso. Sopijapuolen tunnustuspalvelun toteuttamisessa luottamusverkoston teknisen kokonaisuuden käytettävyydellä on olennainen merkitys.

Ellei säännöksissä muuta edellytetä (kuten sulkulistapalvelun saavutettavuus), palvelutaso voidaan tarkemmin määrittää tunnistusvälineen tarjoajan julkaisemissa toimitusehdoissa. Palvelutason määrittämisessä tunnistusvälineen tarjoajan on kuitenkin kohdeltava kaikkia sopimuskumppaneita tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Syrjimättömyysvaatimuksen takia palvelutason on oltava sama kaikille välityspalveluille, myös tunnistusvälineen tarjoajan omalle välityspalvelulle (HE 264/2018).

Tunnistuspalvelun muutostyöt voivat vaikuttaa muiden luottamusverkoston toimijoiden palveluihin. Tunnustuslain 12a.4 §:n mukaan tunnistuspalvelun tarjoajan on toteutettava ylläpito-, muutos- ja tietoturvatoinenpiteet muille tunnistuspalvelun tarjoajille, käyttäjille ja luottaville osapuolille mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla.

Huolto- ja muutostoimia koskevien sopimusehtojen on oltava kuluttajan kannalta kohtuullisia. Kuluttajansuojalain noudattamisen valvonta ei kuulu Liikenne- ja viestintävirastolle, vaan sitä valvoo kuluttaja-asiamies.

4.9 Luottamusverkoston teknisen kokonaisuuden käyttöön liittyvät maksut

Luottamusverkoston teknisessä kokonaisuudessa välitetään tunnistustapahtumia sopijapuolten välillä. Sopijapuolet palvelevat omia tunnistusvälineen haltijoitaan ja sopimuskumppaneina olevia asiointipalveluita.

Sopijapuolten välillä myönnetään tunnistuspalvelun käyttöoikeus, ja välityspalvelun tarjoaja välittää toisen sopijapuolen myöntämään tunnistusvälineeseen perustuvia tunnistustapahtumia. Tällöin tunnistusvälineen tarjoaja voi veloittaa sovitun maksun sopijapuolelta, jonka asiakas asiointipalvelu on. Välitettävästä tunnistetiedosta perittävästä korvauksesta säädetään tunnustuslain 12 c §:ssä. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajan on suoritettava tunnistuspalvelun käyttöoikeudesta korvaus, joka on enintään 3 senttiä edelleen välitettävältä tunnistustapahtumalta. Korvaus kattaa

kaikki sähköiseen tunnistusvälineeseen liittyvät henkilön tunnistetiedot. Hinnan määräytymisen perusteiden tulee olla kaikille osapuolille sama (HE 264/2018). Myös kiinteähintaiset sopimukset ovat mahdollisia, mutta tällöinkin tulee varmistaa, ettei keskimääräinen korvaus tunnistustapahtumasta ylitä lain mukaista enimmäishintaa. Tällaistakin hinnoittelua koskee kohtuullisuuden ja syrjimättömyyden vaatimus ja toimitusehdoissa tulee ilmoittaa hinnoittelumallin perusteet. Enimmäishinta koskee vain tunnistuspalvelun tarjoajan välittämää tietoa varsinaiselle tunnistusvälityspalvelun tarjoajalle. Sen sijaan tunnistuspalvelun toimittaessa tunnistustietoa luottamusverkoston ulkopuolelle, suoraan sen sopimuskumppanina olevalle asiointipalvelulle, kattohinta ei ole voimassa, vaan tilanteessa noudatetaan näiden osapuolten sopimaa hintaa.

Luottamusverkostoasetuksen 1.2 §:n mukaan luottamusverkostoon kuuluvat tunnistuspalvelun tarjoajat voivat sopia tunnistuslain 12 a §:n 3 momentissa tarkoitetun tunnistetiedon veloituksen välittämiseen tarvittavasta tai muusta luottamusverkoston toiminnassa tarpeellisesta rajapinnasta.

Sopijapuolet voivat tarjota toisilleen palvelua tunnistusvälineen luomiseen (nk. ensitunnistamisen ketjuttaminen). Tällöin sopijapuoli käyttää toisen sopijapuolen myöntämää tunnistusvälinettä uuden tunnistusvälineen antamiseen tunnistusvälineen haltijalle. Ensitunnistamisen ketjutuksesta voidaan sopia samassa tai eri sopimuksessa kuin tunnistuksen välittämisestä.

Sopijapuolet kehittävät ja tuotteistavat omat tunnistuspalvelunsa sekä määrittävät itsenäisesti käyttöehdot ja muut sopimusehdot sekä hinnat omille asiakkailleen näiden kanssa tekemissään sopimuksissa.

4.10 Välineiden käyttörajoitukset

Tunnistusvälineen tarjoaja voi asettaa välineelle sekä sopimusperusteisia että teknisiä käyttörajoituksia (tunnistuslaki 18 §). Tunnistuspalvelun tarjoajan tulee kuitenkin kohdella asiakkaitaan syrjimättä ja tunnistusvälineiden hakijoita tasapuolisesti sopimuksen tekemisen yhteydessä (tunnistuslaki 20 §). Välineiden mahdollisista käyttörajoituksista on sovittava sopijapuolten välisissä sopimuksissa. Tunnistuspalvelun tarjoajan on huolehdittava siitä, että estot tai rajoitukset ovat kaikkien osapuolten tiedossa tai havaittavissa helpolla tavalla. Estot tai rajoitukset eivät saa kohdistua yksittäisiin palveluntarjoajiin, eivätkä ne saa riippua siitä, mikä tunnistusvälityspalvelun tarjoaja välittää tunnistustapahtuman.

Lainsäätäjän tahtotila on saada markkinoille yleis- ja laajakäyttöisiä tunnistusvälineitä, jotka käyvät kaikenlaiseen asiointiin. Tunnistusvälineitä voidaan pitää tietoyhteiskunnan peruspalveluina (ks. mm. LiV 12/2009 ja LiV 33/2014). Yleiskäyttöisyydestä poikkeaville rajoituksille on oltava perusteltu tarve eikä rajoituksia saa käyttää enempää kuin on oikeassa suhteessa poikkeamisen oikeuttavan perustelun tarpeen saavuttamiseksi. Käyttörajoituksilla ei saa tarkoituksellisesti estää lailisen liiketoiminnan harjoittamista.

Henkilötietojen käsittelyn periaatteet on määritelty tietosuojaa koskevassa liitteessä.

4.11 Tavaramerkkien käyttö

Toimitusehdoissa määrätään tavaramerkkien esittämisestä luottamusverkostossa ja muiden immateriaalioikeuksien käytön ehdoista. Tunnistusvälityspalvelulla on oikeus sopia asiointipalvelun kanssa siitä, että asiointipalvelussa käytettävissä olevien tunnistusvälineiden tavaramerkit näkyvät asiointipalvelussa.

Logot tulee esittää sellaisena kuin tavaramerkin haltija itse ne esittää tai toimintusehdoissa edellyttää. Tavaramerkkien käytössä on noudatettava kaikkea tavaramerkkien käyttöä koskevaa lainsäädäntöä.

Tunnistusvälineen tarjoajalla on oikeus edellyttää, että tunnistusvälityspalvelu tarjoaja varmistaa sopimuksissaan, että asiointipalvelu ei saa oikeudettomasti ja harhaanjohtavalla tavalla käyttää tunnistuspalvelun tarjoajan tavaramerkkiä hankkiakseen itselleen lisää liikearvoa. Tunnistusvälineen tarjoajan tavaramerkkiä saa käyttää vain ja ainoastaan tunnistustapahtuman yhteydessä. Tavaramerkkiä ei saa käyttää tavalla, jotka on lueteltu tavaramerkkilain (7/1964, muutettu 616/2016) 14 §:ssä.

4.12 Sopijapuolten keskinäinen vastuunjako ja vahingonkorvaukset

Käytännesäännöissä käsitellään vain luottamusverkoston jäsenten keskinäisiä suhteita ja siten vain kyseiseen relaatioon liittyviä vahingonkorvauskysymyksiä. Tunnistustapahtuman toteuttamiseen liittyy useita eri toimijoiden välisiä relaatioita, joista iso osa jää käytännesääntöjen ulkopuolelle. Silloinen Viestintävirasto on teettänyt luottamusverkoston vahingonkorvausoikeudellisista kysymyksistä oikeudellisen selvityksen prof. Olli Norroksella (Viestintäviraston julkaisu 004/2016 J [9]). Sopijapuolet voivat hyödyntää selvitystä laatiessaan sopimuksia.

Käytännesääntöjen ulkopuolelle jäävät seuraavat relaatiot, jotka sopijapuolten on kuitenkin syytä huomioida suunnitellessaan toimintaansa ja solmiessaan sopimuksia:

1. Tunnistusvälineen tarjoaja - tunnistusvälineen haltija
2. Toissijaisen ensitunnistuksen tekijä (ensitunnistamisen ketjuttaja) - tunnistusvälineen haltija
3. Tunnistusvälineen tarjoaja - sivullinen vahingonkärsijä
4. Tunnistusvälityspalvelun tarjoaja - tunnistusvälineen haltija
5. Tunnistusvälityspalvelun tarjoaja - asiointipalvelu
6. Tunnistusvälineen tarjoaja - asiointipalvelu

4.12.1 Vastuu sopijapuolten välillä tunnistuksen välityksessä

Sopijapuolet vastaavat osaltaan tunnistuslaissa ja muussa lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden ja omien tunnistusperiaatteidensa noudattamisesta.

Vahingonkorvausvastuu ja takautumisoikeus luottamusverkostossa perustuvat oletusarvoisesti sopimuksiin. Luottamusverkostoon kuulumisen ei luo esimerkiksi yhteisvastuuta luottamusverkostossa tapahtuvista vahingoista.

Sopimuksia laadittaessa on syytä tarkastella erikseen ainakin:

1. palvelun keskeytyksiin ja häiriöihin liittyviä vahinkoja,
2. identiteettierohdyksiin tai -varkauksiin liittyviä vahinkoja ja
3. muihin eheyden tai luotettavuuden menetyksiin liittyviä vahinkoja.

Sopimuksessa voidaan sopia vastuunrajoituksista ja vahingonkorvausvastuun euro-määräisestä ylärajasta lainsäädännön asettamissa rajoissa. Sopijapuolten on otettava huomioon kuluttajansuojasäännösten soveltuminen, eikä keskinäisillä sopimuksilla voi heikentää tunnistusvälineen haltijana olevan kuluttajan lakisääteisiä oikeuksia. Kuluttaja ei ole luottamusverkoston sopimusten osapuoli, mutta sopimuksilla voi olla välillistä vaikutusta kuluttajan oikeuksien toteutumiseen, joka tulee ottaa huomioon.

Sopimuksessa voidaan sopia, että jos syntyneen vahingon aiheuttajaa ei voida kiistattomasti todeta, jaetaan vastuu vahingosta sopijapuolten kesken tasaosuuksin.

4.12.2 Vastuu ensitunnistamisen ketjutuksessa

Tunnistuslain 17.5 §:n mukaan aiempaan ensitunnistamiseen luottava tunnistusvälineen tarjoaja vastaa mahdollisesta aiemman ensitunnistamisen virheellisyydestä aiheutuvasta vahingosta suhteessa vahinkoa kärsineeseen. Pykälän 6 momentin mukaan, jos aiempaan ensitunnistamiseen luottava tunnistusvälineen tarjoaja joutuu vastuuseen vahingosta 5 momentin nojalla, sillä on oikeus saada korvaus vahingostaan ensitunnistamisessa virheen tehneeltä tunnistusvälineen tarjoajalta, ellei tämä osoita, että vahinko ei ole aiheutunut sen tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta.

Toimitusehtoihin voidaan ottaa vastuun rajoitusta ja kohdentumista välineen tarjoajien keskinäisessä suhteessa koskevia ehtoja siltä osin kuin niistä ei säädetä laissa.

4.13 Tietosuoja

Sopijapuolet noudattavat kulloinkin voimassa olevia tietosuojaa koskevia lakeja ja asetuksia sekä tietosuojaa koskevaa liitettä *Henkilötietojen käsittely sähköisen tunnistamisen luottamusverkostossa*.

4.14 Salassapito

Käytännესäännöt ovat julkiset.

Tunnistuslain 12 b §:n mukaan tunnistusvälineen tarjoajan on julkaistava tunnistuspalvelunsa käyttöoikeuden toimitusehdot sekä muut käyttöoikeuden luovuttamisen ja tunnistuspalveluiden yhteentoimivuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan. Julkaistaviin tietoihin sisältyy mm. kuvaus tunnistustapahtumien välityksen teknisistä rajapinnoista ja testausjärjestelystä siltä osin kuin ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai tietoturvaa vaarantavia tietoja.

Tunnistuslain 12.5 §:n mukaan tunnistuspalvelun tarjoaja saa käyttää käyttöoikeuden luovutuksen tai 16 §:n nojalla (häiriöilmoitukset) saatuja toista tunnistuspalvelun tarjoajaa koskevia tietoja vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on tunnistuspalvelun tarjoajalle annettu.

4.15 Tunnistustapahtumien välittämisen tilapäinen keskeyttäminen

Tunnistusvälineen tarjoaja voi keskeyttää tunnistustapahtumien välittämisen omille tunnistusvälineen haltijoilleen sellaiselta tunnistusvälityspalvelulta, joka vakavasti tai huomautuksista huolimatta laiminlyö lainsäädännön asettamia velvoitteita tai osapuolten keskinäisen sopimuksen velvoitteita. Keskeyttäminen voi perustua myös siihen, että tunnistusvälityspalvelu tekee tunnistusvälineen tarjoajalle mahdolltomaksi noudattaa sille lainsäädännössä tai sopimuksessa asetettuja velvoitteita. Tunnistusvälineen tarjoaja ilmoittaa keskeyttämisestä toiselle luottamusverkoston jäsenille ja Liikenne- ja viestintävirastolle.

Tunnistuslain 12 b §:n 4 momentin toisen virkkeen mukaan tunnistuspalvelun tarjoaja saa lisäksi tilapäisesti ilman toisen tunnistuspalvelun tarjoajan suostumusta keskeyttää tunnistuspalvelun tarjonnan tai rajoittaa sen käyttöä, jos se on välttämätöntä ylläpito-, muutos- ja tietoturvatoinenpiteen onnistumiseksi.

4.16 Sopimuksen päättymisen

Sopimus päättyy toisen osapuolen tekemään irtisanomiseen, purkuun tai jos sopijapuolet yhdessä niin sopivat.

Tunnistusvälineen tarjoajan sopimuksen päättämisperusteiden tulee olla painavia, jotta irtisanomisperusteiden voidaan katsoa pätevästi syrjäyttävän sääntelyn lähtökohtana olevan sopimuspakon. Sopimuksen irtisanomisen perusteeksi kelpaa syy, jonka nojalla olisi alun perin voinut olla solmimatta sopimusta (ks. luku 4.2) sillä edellytyksellä, että tieto ei ollut käytettävissä sillä hetkellä, kun sopimus alun perin solmittiin.

Sopimuksen välitöntä purkua on pidettävä sopimuksen päättämiskeinona vain poikkeustapauksissa. Sopimus voidaan purkaa aina, mikäli Liikenne- ja viestintävirasto poistaa palveluntarjoajan tunnistuslain 12 §:n mukaisesta rekisteristä.

Ongelmatilanteissa ensisijainen keino on aina asian selvittäminen ja vakavissa tilanteissa tunnistustapahtuman välittämisen tilapäinen keskeyttäminen.

Vaikka tunnistuspalveluntarjoajien välinen sopimus lakkaa, vahingonkorvauksia koskevat sopimusehdot jäävät voimaan. Tunnistuspalveluntarjoajien välisen sopimuksen lakkaaminen ei poista vastuuta vahingosta, joka aiheutuu lakanneen sopimuksen voimassaoloaikana tehdyistä tai tekemättä jätetyistä toimenpiteistä.

4.17 Sopimuksen siirto

Jos toiminta siirtyy konsernissa tai muussa vastaavassa konserniin rinnastettavassa yritysryhmässä, johon sopijapuoli kuuluu, sopimuksen voi siirtää Liikenne- ja viestintävirastoon tehdyn muutosilmoituksessa ilmoitetulle konserniyritykselle tai samaan yritysryhmään kuuluvalla yritykselle.

Sopijapuolet sopivat muista sopimuksen siirtoon liittyvistä ehdoista ja menettelyta-voista keskinäisessä sopimuksessaan.

4.18 Riitojen ratkaiseminen

Liikenne- ja viestintävirasto ja tietosuojavaltuutettu valvovat tunnistuslain säännösten noudattamista omilta osiltaan ja voivat antaa lain mukaisen toiminnan korjaamiseen velvoittavan valvontapäätöksen siltä osin, kun velvoitteista ja oikeuksista säädetään laissa, asetuksessa tai määräyksissä. Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää päätöksellä tunnistuspalvelun tarjoamisen lain mukaisena vahvana sähköisenä tunnistamisena, jos toiminta ei enää täytä lain vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintävirasto ei ole toimivaltainen ratkaisemaan osapuolten välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta koskevat asioita. Sopijapuolet voivat sopia toimivaltaisesta riidanratkaisuelimestä.

Sopimukseen sovelletaan Suomen lakia, elleivät sopijapuolet muuta poikkeuksellisesti sovi.

5 Käytännesääntöjen muuttaminen

Käytännesäännöt on annettu Liikenne- ja viestintäviraston suosituksena, joten Liikenne- ja viestintävirasto vastaa käytännesääntöjen muuttamisesta ja hallinnasta. Kun käytännesääntöjä muutetaan, muutosten toteuttamiselle varataan muutoksen luonne huomioiden tarvittaessa kohtuullinen siirtymäaika.

Liikenne- ja viestintävirasto voi siirtää käytännesäännöt luottamusverkoston yhteistoimintaryhmän hallinnoitavaksi keskusteltuaan asiasta ensin luottamusverkostoasetuksen nojalla nimettävän yhteistoimintaryhmän kanssa.

Jos näitä käytännesääntöjä muutetaan, tunnistuspalvelun tarjoajat muuttavat tarvittaessa voimassa olevia sopimuksiaan käytännesääntöjen mukaisesti. Tämä on syytä huomioida sopimuksissa.

Näitä käytännesääntöjä ja niihin liittyviä mallisopimuslausekkeita muutettaessa arvioidaan huolellisesti vaikutukset voimassa oleviin sopimuksiin.

6 Viitteet

- [1] Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettu laki (617/2009, tunnistuslaki)
- [2] Valtioneuvoston asetus vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016, luottamusverkostoasetus)
- [3] Liikenne- ja viestintäviraston määräys 72 B/2022 M sähköisistä tunnistus- ja luottamuspalveluista (M72 B, määräys 72 B). Määräykseen liittyy soveltaminen ja perustelut muistio MPS72B.
- [4] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta (eIDAS)
- [5] EU:n komission täytäntöönpanoasetus [\(EU\) 2015/1502](#) teknisten vähimmäiseritelmien ja -menettelyjen vahvistamisesta sähköisen tunnistamisen menetelmien varmuustasoja varten sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti
- [6] EU:n komission täytäntöönpanoasetus [\(EU\) 2015/1501](#) yhteentoimivuusjärjestelmän vahvistamisesta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 12 artiklan 8 kohdan mukaisesti
- [7] Liikenne- ja viestintäviraston suositus 212/2021 S (SAML) Luottamusverkoston rajapinnasta (Finnish Trust Network SAML 2.0 Protocol Profile)
- [8] Liikenne- ja viestintäviraston suositus 213/2021 S (OIDC) Luottamusverkoston rajapinnasta (Finnish Trust Network OpenID Connect Protocol Profile)
- [9] Viestintäviraston julkaisu 004/2016 J, Olli Norros: Selvitys tunnistamiseen liittyvistä vahingonkorvauskysymyksistä, Vahingonkorvausoikeudellinen selvitys

Liite

Henkilötietojen käsittely sähköisen tunnistamisen luottamusverkostossa

Henkilötietojen käsittely sähköisen tunnistamisen luottamusverkostossa

Liikenne- ja viestintäviraston suosituksen
216/2022 S liite

Versiohistoria

Versio	Päiväys	Kuvaus/muutos
1.0	3.7.2017	Ensimmäinen julkaistu versio
2.0	6.6.2022	Tehty tietosuoja-asetuksen edellyttämät muutokset sekä muita tarkennuksia

Sisältö

1	Johdanto.....	21
2	LUOTTAMUSVERKOSTO JA SEN TOIMINTA.....	21
2.1	Luottamusverkosto	21
2.2	Käsiteltävät vähimmäistiedot	22
2.3	Käsiteltävät valinnaiset tiedot.....	22
2.4	Käsiteltävät muut tiedot	22
2.5	Henkilötietojen välittäminen luottamusverkostossa	22
2.6	Määritelmät	22
3	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY LUOTTAMUSVERKOSTOSSA YLEISESTI	22
3.1	Käsittelyn lainmukaisuus- ja perustevaatimus	22
3.2	Jäsenkohtaiset lisätiedot.....	22
4	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN PERUSTE LUOTTAMUSVERKOSTOSSA	23
4.1	Käsittelyperuste luottamusverkostossa	23
4.2	Lisäarvopalvelut	23
4.3	Henkilötietojen käsittelijät	23
5	HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY ASIOINTIPALVELUSSA.....	23
5.1	Käsittelyperuste asiointipalvelussa	23
5.2	Asiointipalvelun tietosuojaseloste.....	23
5.3	Tietojen edelleen luovutukset asiointipalvelusta	24
6	HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUKSET ULKOMAILLE	24
6.1	Luovutus ja siirto ulkomaille.....	24
6.2	Informointi.....	24
7	TIETOTURVA; TIETOJEN SÄILYTTÄMINEN	24
7.1	Yleinen tietoturva vaatimus.....	24
7.2	Liikenne- ja viestintäviraston määräykset	24
7.3	Tietojen säilyttäminen	24
8	VALVONTA JA TUNNISTETTAVIEN OIKEUDET	24
8.1	Valvonta	24
8.2	Tunnistettavan oikeudet	25
9	MUUTA.....	25
9.1	Sovellettava laki	25
10	Viitteet	25

1 Johdanto

Tämä henkilötietojen käsittelyä koskeva suositus (tietosuojaliite) täydentää lakia, asetusta ja lakiin perustuvia Liikenne- ja viestintäviraston teknisiä määräyksiä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja tunnistuspalveluntarjoajien luottamusverkostosta.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009, jäljempänä tunnistuslaki) [1] muutoksella 139/2015 säädettiin tunnistuspalveluiden luottamusverkoston muodostamisesta. Luottamusverkostoa koskevaa sääntelyä on sittemmin tarkennettu uusilla lakimuutoksilla. Luottamusverkoston tavoitteena on edistää yleiskäyttöisten, käytettävyydeltään ja turvallisuudeltaan edistyksellisten tunnistuspalveluiden tarjontaa markkinoilla ja edistää sähköisen asiointin turvallisuutta. Verkosto mahdollistaa eri tunnistusvälineiden välittämisen asiointipalveluille yhtenäisillä teknisillä ja hallinnollisilla järjestelyillä. Luottamusverkoston hallinnollisista käytännöistä, teknisistä rajapinnoista ja hallinnollisista vastuista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016 muutoksineen, jäljempänä luottamusverkostoasetus)[2].

Tässä suosituksessa on määritelty henkilötietojen käsittelyn yleiset periaatteet luottamusverkostossa. Henkilötietojen käsittelystä on tarkemmin säädetty erityisesti EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa (2016/679, jäljempänä tietosuoja-asetus)¹ ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Asiointipalveluissa tapahtuva henkilötietojen käsittely ja muu kuin tunnistustapahtumaan liittyvä henkilötietojen käsittely on rajattu tietosuojaliitteen ulkopuolelle, vaikka niitä sivutaankin ohjeistuksessa.

Tämä henkilötietojen käsittelyä koskeva suositus on teetetty silloisen Viestintäviraston asettaman Tunnistaminen ja luottamuspalvelut -työryhmän tunnistamien tarpeiden perusteella henkilötietolain asiantuntijoilla. Tietosuojaliitteestä on ensimmäisen version valmistelun aikana keskusteltu tietosuojavaltuutetun kanssa.

Henkilötietojen käsittelyä koskeva suositus on oikeudelliselta luonteeltaan Liikenne- ja viestintäviraston suositus, eikä velvoittava määräys. Tunnistus- ja luottamuspalvelulain mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa lain henkilötietoja koskevien säännösten noudattamista. Liikenne- ja viestintävirasto ei ole henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvomisesta vastaava viranomainen.

2 LUOTTAMUSVERKOSTO JA SEN TOIMINTA

2.1 Luottamusverkosto

Tunnistuslain tarkoittamat tunnistuspalveluiden tarjoajat ovat osa yhteistä luottamusverkostoa. Luottamusverkoston jäseniä, eli lain tarkoittamia tunnistuspalveluiden tarjoajia, on kahdenlaisia: tunnistusvälineen tarjoaja tekee tunnistettavien asiakkaidensa kanssa sopimuksen tunnistuspalveluiden tarjoamisesta ja tunnistusvälityspalveluiden tarjoaja välittää tunnistustapahtumia tunnistettavan käyttämien, luottamusverkoston ulkopuolisten, asiointipalveluiden tarjoajille. Sama organisaatio voi olla samanaikaisesti sekä tunnistusvälineen ja välityspalveluiden tarjoaja; tässä asiakirjassa näihin rooleihin liittyviä vastuita kuitenkin käsitellään erikseen.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta.

2.2 Käsiteltävät vähimmäistiedot

Osana tunnistustapahtumaa luottamusverkoston jäsenet käsittelevät ja välittävät keskenään tiedon tunnistettavan henkilön etunimestä, sukunimestä, syntymäajasta ja henkilökohtaisesta tunnisteesta (henkilötunnus tai sähköinen asiointitunnus). Jäsenet voivat myös soveltuvien osin hankkia, varmistaa tai päivittää tunnistuspalvelun tarjoamiseksi tarvitsemansa tiedot väestötietojärjestelmästä. Tunnistusvälineen tarjoajalla on velvollisuus hankkia ja päivittää tiedot väestötietojärjestelmästä (tunnistuslaki 7 §).

2.3 Käsiteltävät valinnaiset tiedot

Osana tunnistustapahtumaa luottamusverkoston jäsenet voivat käsitellä ja mahdollisesti välittävät keskenään Liikenne- ja viestintäviraston määräyksen 72 B [3] 12.2 kohdassa määriteltyjä valinnaisia tietoja. Näitä ovat etunimi (-nimet) ja sukunimi (-nimet) syntymähetkellä, syntymäpaikka, nykyinen osoite ja sukupuoli.

2.4 Käsiteltävät muut tiedot

Luottamusverkoston jäsen voi myös tarjota omia lisäarvopalveluita, joissa voidaan käsitellä myös muita tietoja kohdassa 2.2 ja 2.3 mainittujen tietojen lisäksi (tähän liittyvien lisävaatimusten osalta ks. kohta 4.2).

2.5 Henkilötietojen välittäminen luottamusverkostossa

Tunnistusvälineiden, tunnistusvälityspalveluiden ja asiointipalveluiden tarjoajat ovat käsiteltävien henkilötietojen osalta tietosuoja-asetuksen tarkoittamia itsenäisiä rekisterinpitäjiä, mikä on arvioitava tietosuoja-asetuksen perusteella. Tunnistustapahtumien välittäminen luottamusverkostossa voi sisältää siis henkilötietojen luovutuksen rekisterinpitäjien välillä alla kuvatuin tavoin ja edellytyksin.

2.6 Määritelmät

Tässä käytetyillä oikeudellisilla käsitteillä on sama merkitys kuin tunnistuslaissa ja tietosuoja-asetuksessa. Sähköiseen tunnistamiseen luottavasta osapuolesta käytetään käsitettä asiointipalvelu. Tällä tarkoitetaan tunnistettavan käyttämää verkko- tai muuta palvelua, jota varten tunnistaminen suoritetaan. Henkilötiedolla ja henkilötietojen käsittelyllä on sama merkitys kuin tietosuoja-asetuksessa. Luottamusverkostossa välitettävä tunnistustapahtuma sisältää lähtökohtaisesti aina tällaisia henkilötietoja.

3 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY LUOTTAMUSVERKOSTOSSA YLEISESTI

3.1 Käsittelyn lainmukaisuus- ja perustevaatus

Luottamusverkoston jäsenet käsittelevät henkilötietoja vain lain sallimalla perusteella (ks. kohta 4) ja vain kyseisen perusteen ja sovellettavien viranomaismääräysten sallimassa laajuudessa. Luovuttaessaan henkilötietoja luottamusverkoston muille jäsenille ja asiointipalveluille luottamusverkoston jäsenet ovat vastuussa siitä, että myös vastaanottavalla osapuolella on lakiin perustuva oikeus vastaanottaa ja käsitellä kyseisiä henkilötietoja.

3.2 Jäsenkohtaiset lisätiedot

Tässä sanotun lisäksi luottamusverkoston jäsenen toimesta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä kuvataan myös jäsenen omassa jäsenkohtaisissa lisätiedoissa antavassa tietosuojaselosteessa, tunnistusperiaatteissa tai vastaavassa asiakirjassa,

joka ei kuitenkaan koskaan saa olla ristiriidassa tässä todetun kanssa. Jäsenkohtaisessa tietosuojaselosteessa tai vastaavassa asiakirjassa kerrotaan mm. jäsenen, ja soveltuvin osin sen tietosuojavastaavan, nimi ja yhteystiedot, siirtääkö jäsen tietoja EU/ETA-alueen ulkopuolelle sekä tämän perusteesta sekä muista lain vaatimista seikoista. Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää luottamusverkoston jäsenistä verkkosivuillaan luetteloa, jossa on myös linkit näihin tietosuojaselosteisiin tai jäsenen tunnistusperiaatteisiin, joissa on selostettu jäsenen soveltamat tietosuojaperiaatteet.

4 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN PERUSTE LUOTTAMUSVERKOSTOSSA

4.1 Käsittelyperuste luottamusverkostossa

Jäsenet käsittelevät lähtökohtaisesti tunnistettavan henkilötietoja sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa tunnistettava on osapuolena, tai sopimuksen tekemistä edeltävien toimenpiteiden toteuttamiseksi rekisteröidyn pyynnöstä

Henkilötietoja voidaan myös käsitellä lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai jäsenen tai kolmannen tahon oikeutettujen etujen turvaamiseksi.

Jäsen vastaa joka tapauksessa siitä, että sillä on riittävä peruste henkilötietojen käsittelemiseksi.

4.2 Lisäarvopalvelut

Tässä ei käsitellä muuta kuin tunnistuspalveluiden toteuttamista varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä. Luottamusverkoston jäsenen tarjoamat mahdolliset lisäarvopalvelut (ks. kohta 2.4) kuvataan tätä koskevassa tietosuojaselosteessa tai vastaavissa tiedoissa erikseen. Tunnistettavan kanssa asiakassuhteessa oleva tunnistusvälineen tarjoaja ei tässä sanotun perusteella ole vastuussa siitä, että tunnistettavan henkilötietoja voidaan käsitellä lisäarvopalvelun tarjoamiseksi.

4.3 Henkilötietojen käsittelijät

Mikäli jäsen käyttää käsittelijää henkilötietojen käsittelemiseen, tulee sen varmistaa, että sillä on lain vaatimukset täyttävä kirjallinen sopimus käsittelijän kanssa ja että muita käsittelijän käyttöön liittyviä vaatimuksia noudatetaan. Jäsen vastaa käsittelijästään lain mukaisesti.

5 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY ASIOINTIPALVELUSSA

5.1 Käsittelyperuste asiointipalvelussa

Tässä ei kuvata asiointipalvelun tarjoajan toimesta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä tai sen käsittelyperustetta. Asiointipalvelun kanssa sopimus- tai vastaavassa suhteessa oleva luottamusverkoston jäsen varmistuu siitä, että asiointipalvelulla on riittävä käsittelyperuste tunnistustapahtuman ja siihen sisältyvien henkilötietojen vastaanottamiselle ja käsittelylle. Mikäli tunnistustapahtuman tiedot sisältävät tunnistettavan henkilön henkilötunnuksen, voidaan tämä luovuttaa asiointipalvelulle vain, jos tällä on laillinen peruste vastaanottaa ja käsitellä henkilötunnuksia.

5.2 Asiointipalvelun tietosuojaseloste

Asiointipalvelulla on oma tietosuojaselosteensa (tai vastaava asiakirjansa), jossa selostetaan asiointipalvelussa tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä. Asiointipalvelu varmistaa, että sen tietosuojaseloste on tunnistettavan saatavilla ja, että asiointi-

palvelun tarjoaja täyttää informointi- ja muut velvoitteensa tunnistettavalle. Asiointipalvelun kanssa sopimuksen tehnyt luottamusverkoston jäsen varmistaa mahdollisuuksien mukaan, että asiointipalvelu täyttää nämä velvollisuudet tai voi täyttää ne asiointipalvelun puolesta tai avustaa tässä, jos näin on sovittu.

5.3 Tietojen edelleen luovutukset asiointipalvelusta

Asiointipalvelu voi luovuttaa tunnistuspalveluiden toteuttamisen yhteydessä saamiensa henkilötietoja edelleen vain lain sen salliessa. Asiointipalvelun kanssa sopimuksen tehnyt luottamusverkoston jäsen varmistaa sopimuksissa, että asiointipalvelun tarjoaja on sitoutunut tähän.

6 HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUKSET ULKOMAILLE

6.1 Luovutus ja siirto ulkomaille

Luottamusverkoston jäsenet eivät saa luovuttaa, tai siirtää, esimerkiksi osana alihankinta- tai ulkoistamisjärjestelyä, henkilötietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen (EU/ETA) ulkopuolelle muuta kuin soveltuvan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön salliessa ja sen mahdollisesti asettamien lisäedellytysten täytyessä.

6.2 Informointi

Mikäli tietoja luovutetaan tai siirretään EU/ETA-alueen ulkopuolelle, on jäsenen ilmoitettava tästä ja luovutuksen/siirron perusteesta ja muista lain vaatimista seikoista jäsenkohtaisessa tietosuojaselosteessa tai muussa vastaavassa asiakirjassa.

7 TIETOTURVA; TIETOJEN SÄILYTTÄMINEN

7.1 Yleinen tietoturva vaatimus

Kaikki luottamusverkoston jäsenet ovat lain nojalla velvollisia toteuttamaan kaikki tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvä tietoihin ja vahingossa tai laittomasti tapahtuvalta tietojen hävittämiseltä, muuttamiselta, luovuttamiselta, siirtämiseltä taikka muulta laittomalta käsittelyltä.

7.2 Liikenne- ja viestintäviraston määräykset

Kaikki luottamusverkoston jäsenet noudattavat aina myös tässä kuvattuun toimintaan sovellettavia Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä.

7.3 Tietojen säilyttäminen

Luottamusverkoston jäsenet voivat säilyttää osana tunnistustapahtumaa käsittelemiään henkilötietoja tunnistuslain 24.3 §:n edellyttämän ajan eli vähintään viisi vuotta tunnistustapahtumasta tai sellaisen muun ajan, jonka luottamusverkoston jäsenen toimintaa koskeva laki sallii tai edellyttää.

8 VALVONTA JA TUNNISTETTAVIEN OIKEUDET

8.1 Valvonta

Tässä sanotun noudattamista valvovat soveltuvin osin Liikenne- ja viestintävirasto ja tietosuojavaltuutettu. Kuluttaja-asemassa olevalla tunnistettavalla voi olla myös oikeus saattaa asia kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi (kuluttajariita.fi).

Lisäksi luottamusverkoston jäsenet omalta osaltaan ja soveltuvien huolellisuusvaatimusten mukaisesti varmistavat, että luottamusverkostossa tietoja käsitellään lainmukaisesti.

8.2 Tunnistettavan oikeudet

Tunnistettavalla on lain nojalla lähtökohtaisesti oikeus

- (1) tarkastaa jäsenen tallentamat tunnistettavaa koskevat henkilötiedot ja eräissä tilanteissa oikeus vaatia kopiota tiedoistaan tai niiden siirtämistä toiseen tietojärjestelmään,
- (2) vaatia virheellisten tai puutteellisten tietojen korjaamista,
- (3) vaatia vanhentuneiden tai turhien tietojen poistamista,
- (4) vaatia tietojen käsittelyn väliaikaista rajoittamista, esimerkiksi kunnes muu hänen tietojaan koskeva vaatimus on ratkaistu,
- (5) vastustaa tietojensa käyttämistä suoramarkkinointiin tai, jonkin henkilökohtaisen erityisen tilanteensa niin edellyttäessä, tietojensa käyttämistä jäsenen tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen turvaamiseksi.

Näitä oikeuksia voidaan kuitenkin eräissä lain sallimissa tilanteissa rajoittaa.

9 MUUTA

9.1 Sovellettava laki

Tähän asiakirjaan, sen tulkintaan ja siitä seuraaviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan Suomen lakia.

10 Viitteet

- [1] Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettu laki (617/2009, tunnistuslaki)
- [2] Valtioneuvoston asetus vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016, luottamusverkostoasetus)
- [3] Liikenne- ja viestintäviraston määräys 72B/2022 M sähköisistä tunnistus- ja luottamuspalveluista (M72 B, määräys 72 B). Määräykseen liittyy soveltaminen ja perustelut muistio MPS72B.